

DUNÁNTÚLI HARANGSZÓ

„Ma, ha az ő szavát halljátok, ne keményítsétek meg a szíveteket.”

2010. október

- Zsid 3, 7–8 -

A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület lapja

Hegedűs Attila (ev. lelkész, Sopron)

A hónap igéje: Íme, nyitott ajtót adtam eléd, amelyet senki sem zárhat be. (Jel 3,8b)

A Jelenések könyvének hét levele, amely a kisázsiai gyülekezeteknek szól, mind ugyanúgy kezdődik: tudok cselekedeteidről... Első hallásra riasztó ez a figyelmeztetés: *a Nagy Testvér figyel*

téged – az orwelli világ juthat eszébe sokaknak róla. És valóban szörnyű élmény, ha rejtett kamerákkal lesnek, ha nincs magánéletem, életem bármely pillanatát bárki elérheti.

Itt azonban nem erről van szó: *a tudok cselekedeteidről* azt jelenti, hogy az, aki életre hívta ezeket a gyülekezeteket, nem hagyta őket magukra, figyelemmel kíséri őket. Nem egy ismeretlen, hanem maga a teremtő és megváltó az, aki figyelemmel kíséri tetteiket.

Erre a tudásra különösen szüksége van egy közösségnek, amelyik az első nagyobb keresztyénülködés közepette azt éli meg, hogy úgy tekintenek rá, mint eltaposható és eltaposandó bogárra, mint olyan közösségre, amelynek létére nincs szükség. Ilyenkor kell Krisztus biztatása: tudok cselekedeteidről, tudom, miként éled meg ezeket a viszontagságokat, tudom, hogyan reagálsz a téged körülvevő, ellenségessé vált világra.

Mert nem mindannyian reagáltak ugyanúgy. Az egyik gyülekezet erős volt, a másik látszattevékenységekbe menekült – úgy tesz, mintha élne, pedig halott –, a harmadikból kiégett a szerelem első tüze.

A filadelfiai gyülekezet – a neki íródott levél tanúsága szerint – jól helytállt a megpróbáltatásokban. A hozzá szóló üzenet ez: bár kevés az erőd, megtartottad ígémet – mondja az Úr. Ebben az esetben Krisztus szeme biztató, nem félelmet keltő. Kitartásuk nem öncélú, látja az, akiért tesznek mindent és

elviselnek mindent.

A nyitott ajtó ebben a közegben értendő: egy megfélemlített, de nem rettegő gyülekezet, amely bezárva érzi magát, megkapja a biztatást: nem vagytok bezárva! Ahol csak a gyűlölet, a félelem falait, rácsait látjátok magatok körül, ott nyitott ajtó vár rátok!

Sokszor hisszük magunkról, hogy be vagyunk zárva. Sokszor éljük meg azt, amit Rilke írt a párducról:

*Szeme a rácsok futásába veszve
úgy kimerült, hogy már semmit se lát.
Úgy érzi, mintha rács ezernyi lenne,
s ezer rács mögött nem lenne világ.*

[...]

Csak néha fut fel a pupilla néma függönye. Ekkor egy kép beszökik, átvillan a feszült tagokon és a szívbe ér - és ott megszünik.

Van kitörés a mindennapok monotonijából, az őszi napok ködéből? Kilátnak-e a rácsok mögül, akár magunk építettük magunk körül, akár mások kényszerítették körénk? Észrevesszük-e, hogy ajtó is van, nem csak rács?

Őszintén bevallom, hogy nem szeretem az őszt. Nem csak a nyári utazások szabadságát sírom vissza, a felhők, a monoton eső önmagukban is olyanok számomra, mintha börtönben lennék. (Talán ezek miatt érzem néha úgy, hogy az ünneptelen félév vasárnapjai, a Szentháromság ünnepe utáni sokadik vasárnapok is olyanok, mintha nem akarnának véget érni...) Rám is rám fér a biztatás: ahol csak falakat látsz, ott ajtó van; Krisztus az őszi esőben is Szabadító, szabadságot hozó marad számunkra.

És éppen, mert ő nyitja ki az ajtót, mert ő hozza nekünk a szabadulást, tudhatjuk, ezt az örömet senki el nem veheti tőlünk. Az ajtót, amit Krisztus kinyitott, senki nem zárhatja újra ránk. Isten nem veszi vissza ajándékát, a szabadságot. Az ajtót csak mi zárhatjuk magunkra, mégpedig akkor, ha nem vesszük észre, hogy nyitva van...

**A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület
főbb információi, eseményei**

- Győrújfalun, 2010. október 10. vasárnap – hálaadó istentisztelet
Ünnepi istentisztelet keretében ad hálát a győrújfalui gyülekezet templomának felújítása alkalmából. Az alkalom október 10-én, vasárnap 14.30 órakor kezdődik, melynek igehirdetői szolgálatát Ittész János püspök végzi.

További információ Jánosa Attila lelkésztől kérhető a 20/824-4618 telefonszámon.

- Várpalotán, 2010. október 17. vasárnap – hálaadó ünnepi istentisztelet

A várpalotai gyülekezet megalapításának 310. valamint a templomépítés 230. évfordulója alkalmából hálaadó ünnepi istentisztelet lesz a várpalotai templomban. Az alkalom október 17-én, vasárnap 10 órakor kezdődik, melynek igehirdetői szolgálatát Ittész János püspök végzi.

További információ Tóth Attila lelkésztől kérhető a 20/824-3478 telefonszámon.

- Várpalotán, 2010. október 17. vasárnap – 20 éves a várpalotai gyülekezet óvodája

A várpalotai evangélikus gyülekezet óvodája alapításának 20. évfordulója alkalmából hálaadó istentisztelet lesz a templomban. Az október 17-én, vasárnap 15 órakor kezdődő alkalom igehirdetője Ittész János püspök.

További információ Tóth Attila lelkésztől kérhető a 20/824-3478 telefonszámon.

- Istentisztelet közvetítése Harkáról

Istentiszteletet közvetít a Magyar Rádió MR1 Kossuth adója október 24-én vasárnap 10.05 órától a harkai evangélikus templomból. Igét hirdet dr. Wagner Szilárd lelkész.

- Tés, 2010. november 6. szombat – templomtető felújítása utáni hálaadás

Ünnepi istentisztelet keretében ad hálát a tési gyülekezet templomának felújítása alkalmából. Az alkalom november 6-án, szombaton 10 órakor kezdődik, melynek igehirdetői szolgálatát Ittész János püspök végzi.

További információ Tóth Attila lelkésztől kérhető a 20/824-3478 telefonszámon.

A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület elnöksége – nyugdíjba vonulása alkalmából – szolgálatát Isten iránti hálával megköszönve

Deméné Smidéliusz Katalin

lelkésznek

egyházkerületi érmet

adományozott.

A kitüntetettnek ezúton is gratulálunk.

Fájó szívvel, de Isten akaratába belenyugodva tudatjuk, hogy
vitéz **Kapi Béla**

ny. alezredes, nemzetőr ezredes

(néhai Kapi Béla, a Dunántúli Egyházkerület püspökének fia)
90. életévében, 2010. szeptember 24-én elhunyt.

Hamvasztás utáni temetése katonai tiszteletadással a Farkasréti temetőben lesz. (Az időpont lapzárta után egyeztetődik.)

A család köszöni az érte és értünk mondott imádságokat, a sok szeretetet, amellyel őt, életének utolsó szakaszában különösen is, körülvették.

Kapi Zoltán és családja,
ifj. Kapi Béla családtagjai, valamint
Kapi Gyula és családja

A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület
elnöksége és a szervezők
szeretettel hívnak és várnak mindenkit az
egyházkerület jubileumi, 10. pedagógus-csendesnapjára
2010. október 8–9-én Sopronba.

Vendéglátó az Eötvös József Evangélikus Gimnázium és Egészségügyi Szakközépiskola. A csendesnap témája: „Jelek körülöttünk és bennünk”, amelyről az egyes szakterületek képviselői tartanak előadást, ezen kívül a szervezők színvonalas kulturális és tartalmas lelki programról is gondoskodnak.

A részletes programot és a jelentkezési lapokat
minden oktatási intézményünkbe és az egyházkerület minden
lelkészi hivatalába eljuttattuk.

Jelentkezni az iskola címén (9400 Sopron, Deák tér 51.

Tel: 20/824-6050), valamint a
pedagoguscsendesnap@eotvos.sopron.hu e-mail címen lehet.

MEGHÍVÓ

A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület Közgyűlésének szavazati és tanácskozási joggal rendelkező tagjait a Győrött 2010. november 13-án (szombaton) 9.30 órakor kezdődő gyűlésre a 2005. évi IV. tv. 84.§ (1) bekezdése alapján tisztelettel és szeretettel összehívjuk. Helyszín az egyházkerület székházának tanácsterme (Győr, Bajcsy Zs. u. 26).

A közgyűlés nyilvános, melyre minden érdeklődőt szeretettel hívunk és várunk.

Erős vár a mi Istenünk!

Győr, 2010. október 1.

Szabó György
egyházkerületi felügyelő

Ittész János
püspök

DUNÁNTÚLI HARANGSZÓ

A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus
Egyházkerület lapja

Megjelenik havonta, dunántúli terjesztésben

**Lapunk legközelebbi száma
2010. november 7-én
jelenik meg**

Felelős szerkesztő: Menyes Gyula
Megrendelhető a szerkesztőség címén: (20/824-4222)
Evangélikus Püspöki Hivatal 9021 Győr, Bajcsy Zs. utca 26.
Telefon: 96/516-160 96/516-162 Fax: 96/516-169
Postacím: 9001 Győr, Pf.: 1639
Kiadja a Soproni B. D. Evangélikus Gimnázium (Líceum)
Felelős kiadó: Tölly Balázs
Telefon: 99/512-430
Készült: Újsziget-rotta Sárvár – 930 példányban
Kapható: a templomokban, gyülekezeti iratterjesztésben
Előfizetési díj egy évre 1400 Ft, külföldön 30 €
E-mail: harangszo@lutheran.hu
Internet: www.harangszo.hu
ISSN 1416-9770

Fehér Károly (ny. ev. esperes, Székesfehérvár)

Jelek, jelképek, szimbólumok 29. A kézzátétel

Már szolgálatban állnak nyáron felszentelt lelkészeink. Mégsem idejé múltá talán, hogy még októberben, a reformáció hónapjában is a lelkésszentelés egyik mozzanatával foglalkozzunk. A püspöki kézzátétel.

Örömmel lapozom újra országos és egyházkerületi lapunk lelkésszentelésekkel foglalkozó oldalait. Jó és szükséges is, hogy a felszentelés híre és a szentelésről szóló beszámolók mellett általában az új lelkészek arcképe is megjelent. Ahhoz kicsiségében is nagy az egyházunk, hogy lelkészeink neve hallatán arcuk is felvillanjon előttünk. Ezért bizonyára közös örömről volt látni, legalább képen, újonnan szolgálatba lépő fiataljainkat.

A képek nem voltak túlságosan változatosak. Ez részben érthető is. Kit stólával, kit stóla nélkül láthattunk, annak a jeleként, hogy ebben a vonatkozásban is van még miben egyetértésre jutnunk. Egyseseket esküre emelt kézzel láthattunk. Igaz, még ebben a gesztusban is akadtak változatok. Olyanok is, amelynek láttán a vatikáni svájci gárda katonásan elszánt eskü-módja rémlett fel. De hát az eskü ténye a fontos, nem a gesztus, a mozdulat módja.

Egy mozzanat megörökítése azonban fájdalmasan hiányzott a megjelent fotókon. A kézzátétel. A felszentelő püspök kézzátételé. Megérttem, és részben el is fogadom azt a technikai ellenvetést, hogy a kézzátétel szinte eltakarja a lelkész arcát, és így a felszentelő mozdulata határozza meg a képet. Azt azonban teljes képtelenségnek tartom – remélem, velem együtt sokan mások is –, hogy a lelkésszentelésnek ez a mozzanata szinte évről évre csupán a fizikailag jelenlé-

vők számára legyen látható. A felszentelésnek gyönyörű folyamata van, számos mozzanata. De ebből a sorból sem az egyiket, sem a másikat nem lehet úgy kiemelni, hogy a kézzátétel aktusa a szentelések idején az egész egyház nyilvánossága előtt láthatóvá ne válnék.

Újtestamentumi például szolgáljon Timóteus ordinációja (1. és 2. levél), ahol Pál apostol őt mozzanatot emel ki, közöttük hangsúlyosan a kézzátételt, a második levélben csupán egyet: az apostol kézzátételét (2Tim 1,6). Az Újtestamentum az ordináció esetében sem rögzít egyedül legitím rituálét, de mindig kiemeli az imádsággal kapcsolatos kézzátételt.

Egyházunk liturgikus életének egyik kincse az 1612-ből ránk maradt, csodálatosan dramatikus felépítésű ordinációs rend. „Az új prédikátorok felszentelésének rendi és ceremóniája, amely a mi gyülekezeteinkben, Isten igéjének folyása szerint megtartott mindenkor, és megtartatik ma is.” – „Itt a felszentelő személy kezét az ordinandus fejére tevén ordinálja, és így szóljon: „En is N. senior, tégedet tisztem szerint nevezlek és teszek ma az Isten igéjének igaz, hivatott és választott hirdetőjévé, az Sacramentumok kiszolgáltatójává, és ezt cselekszem a közönséges (egyetem) anyaszentegyházunk minden időbeli dicséretes szokása szerint.” A „minden időbeli szokás”-ra való utalás a Krisztustól rendelt és az apostolokon át ránk hagyományozódott rend értelmében beszél az imádsággal kísért kézzátétellel való ordinálásról.

Az agenda (1986. 446. o.) értelmezése szerint is „... az ordináció fő része azonban mégsem az alkalmasság vizsgálata és az

elkötelezés vállalása, hanem Krisztus küldő parancsának átadása és a könyörgés a Szentlélekért.”

A jézusi parancs átadásának vizuális jele és eseménye az imádsággal kísért kézzátétel.

A Liturgikus könyv II. lelkésszentelési rendjének szánt tervezet kibontja ezt a szűkszavú rendelkezést. „A lelkészjelölt letérdel, a püspök pedig a lelkész fejére teszi mindkét kezét, és intonálja az éneket: „Jövel, Szentlélek Úristen...” A gyülekezettel együtt imádkozza a Miatyánk-ot, és még mindig kézzátétellel, folytatólag mondja az ordinációs imádságot. Több lelkész ordinálása esetén a püspök minden egyes jelölt személyre külön mondja (két kézzel való kézzátétellel) az imádságnak ezt a részét: „Irgalmadban bízva kérünk, szánd meg népedet, és küldd el N.N. testvérünket az apostoli szolgálatra. Áraszd rá Szentlekedet!” Szép és beszédes hagyomány, hogy a kézzátétel közben a két kéz hüvelykujja keresztezi egymást, jelezve a krisztusi rendelést.

Az apostoli szolgálatra való utalás annak a meg nem szakadó szolgálati láncolatnak a jele, amely a felszentelt lelkésznek nem rangot ad, hanem teljes életét Jézus Krisztus szolgálatára, és egyben a Krisztust egyház egész életet igénylő szolgálatára rendeli.

Remélem, hogy megérem és megérjük, hogy a jövőbeli lelkésszentelések során legalább pár alkalommal a szentelés kézzátételes mozzanata is látható lesz lapjainkban azok számára is, akik személyesen nem ünnepelhetik együtt a lelkésszentelési istentiszteletet!

Dr. h.c. Keveházi László (ny. ev. esperes, egyháztörténész, Kőszeg)

Egyháztörténeti mozaikok...

Hűséges társ a reformációban Justus Jonas (1493–1555)

„Amikor Luther Márton 1521-ben, április 16-án a déli órákban a Márton kapun át Wormsba megérkezett lovas kocsián, egy fiatalember lovagolt mögötte, mint aki életét akarta testével védeni, illetve ilyen módon vallást tenni arról, hogy Márton baráthoz tartozik, akinek pedig ítélete már akkor előre látható volt. Ez a fiatalember jogászprofesszor volt: Justus Jonas Erfurtból, aki ebben az időben már a wittenbergi egyetem tanára, a Mindenszentek templomának kiszemelt papja volt, és Bölcs Frigyesnek Wormsban be akart mutatkozni. Ez a fiatalember mind a teológiában, mind a jogtudományban jártas, élete pedig feddhetetlen volt” – olvassuk egy róla szóló emlékezésben.

Róla keveset hallottunk, pedig Lutherrel hűséges együtt-gondolkodó és együtt-harcoló társa volt. Halálának 455. évfordulóján emlékezzünk most a sokaknak ismeretlen Justus Jonasra.

Nordhausenben látta meg a napvilágot 1493. június 5-én, kereken tíz évvel volt

fiatalabb Luthernél, akit mesterének tekintett. Eredeti neve Jobst Koch volt, édesapja Jonas Koch Nordhausen polgármestere. Édesanyjáról nincsenek adatok, talán vend származású volt. Tizenhárom éves korában kezdte középiskolai tanulmányait Erfurtban, utána két évig a wittenbergi egyetemen tanult. 1519-ben Németalföldre vándorolt, hogy a híres humanistával, rotterdami Erasmusszal találkozzon, akinek tanácsára kezdte jogi tanulmányait, sőt annak doktorává lett.

Ezekben az években Luthernek Lipcsében volt teológiai vitája egy katolikus tudóssal, azon ő már mint a reformáció híve vett részt. Sőt, ez a vita indította arra, hogy a reformációban Lutherrel együtt küzdjön. Mialatt Luther a wartburgi „rejtettségében” élt, Justus Jonast beiktatták a wittenbergi egyetem professzorai közé. Sőt, ebben az időben ő a reformáció „túlói” és „erőszakosai” közé tartozott, akik a képeket ki akarták tenni a templomból, a misét már akkor telje-

sen meg akarták változtatni. Egy ideig ezen az úton járt, és így bizony magával Lutherrel is szembekerült, aki gyedül az ígihirdetésben látta az egyház megújulását. Amikor azonban Luther visszatért a nyilvánosságra Wittenbergben, Justus Jonas belátta túlzásait. Meggyőzte őt Luther: „senkit sem szabad a hitre kényszeríteni, hanem egyedül az igével lehet és kell megnyerni.” Ekkor lett igazán Luther társa, és maradt huszonöt éven át. Vele volt az előbbi írásban említett marburgi vitában Zwinglivel szemben az úrvacsora kérdésében. Ott volt Augsburgban, ahol Melancthon az Ágostai hitvallást megfogalmazta, segített is neki, tehát ebben a hitvallásunkban az ő munkája is benne van. Luther segítőtársa volt a bibliafordításban és a gyülekezetek látogatásában. Melancthonnal hármasban a legszorosabb baráti szövetségben éltek.

(Folytatás a 5. oldalon.)

